

Validissimum quidem ad incidendos ac dissecandos crassos humores hoc est Eclegma: sed ob multa amara, quæ eius constituunt compositionem, medicamenta, vehementer ingratum.

a Drachmas tres.) Dessennius, secutus exemplaria mendosa, legit drachmas quatuor. Nam quum sit Climax, non potest lectio illa non esse falsa. Proinde ut climacis ratio constet, tres tantum drachmæ substituendæ erunt, ut nos legimus.

ECLEGMA AD VOCEM AMISSAM.
Nicolai Myreplici.

VII.

Accipit feminis lini tosti, drach. duas. Vuarum passarum pinguium exemptis acinis, nucleorum pinearum nucum tostorum, añ drach. sex. Glycyrrhizæ, drach. tres. Palmularum pinguium, vnc. vnam, & dimidiam. Tragacanthæ, drach. vnam. Seminis vrticæ, drach. dimidiam, grana septem. Styracis calamitæ, drach. dimidiam. Penidiorum & sacchari, añ vnc. vnam. Cum succo tussilaginis formetur Eclegma.

DE ZVLAPIIS, ET SVCCIS MEDICATIS, SECTIO NONA.

ZVLAPIVM VIOLACEVM.

I.

Hebribus acutis, iecoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, tussi aridæ, affectibus thoracis calidis & siccis succurrit. Sitim restinguit, aluumque emollit. Recipit *b* stillaticij violarum recentium liquoris, lib. tres. Sacchari clarificati, lib. duas. Coquuntur ex præscripto artis, lento igne.

ANNOTATIONES.

a Zulapium.) Ita cum recentioribus Græcis vocamus, quod hodie facientibus medicinam Iulebum: aut magis barbarè, Iuleb nominatur.

Zulapium.
Iulebum.

b Stillaticij violarum, &c.) Is parandi modus hodie est vsitatissimus, magisque laudatus, quam is qui fit ex violis siccis aqua maceratis: cui saccharum incoquitur, ad hunc modum. Capite violarum siccarum, vncias tres. Macerantur in sextarijs tribus, hoc est, lib. quinque aqua, 24. horis. Colatum, cum sacchari tribus libris coquitur. Id Iulebum priori minus efficax est, & tamè hodie sub Serapij violati nomine frequentissimè ita paratur. Præstantissimum autem, quod ex violarum succo conficitur, & Actuarius *ἰούραξ*, id est, violarum succus saccharatus appellatur: utpote quod violarum in se substantiam recipit. Parum aut nihil differt à Serapio violato simplici. Paratur ex præscripto Ioannis Damasceni ad hunc modum. Recipit Succij violarum, lib. tres. Sacchari clarificati, lib. duas. Coquuntur, ut dictum est. Et debent etiam hæc tria genera Zulapiorum à medicis, certis appellationibus discerni. Primum enim Zulapium, ex stillaticio violarum liquore: alterum Serapium violatum, ex infusione violarum: tertium Zulapium è succo violarum succo fit, minus tamen iucundum quam alia duo. Iucundius enim est quod ex floribus violarum fit maceratione: atqui minus, ut comprehensum est, efficax, nisi multiplex fiat maceratio, & flores sint recentes. Iucundissimum, sed maximè imbecillum, quod ex aqua destillata, ut hodie loquuntur, paratur. Quum igitur hodie tum medici, tum pharmacopœi id vnum maximè studeant, ut iucunda sint agrotantibus medicamenta: id quod est iucundissimum Iulebum, & maximè imbecillum, potius quam id quod est parum iucundum, efficacissimum tamen, conficiunt.

Alter Iulebi
parandi mo-
dus.

Tertius.

Zulapium ex
stillaticio li-
quore viola-
rum.

Serapium
violatum.

Zulapium
è succo vio-
larum.

ZVLAPIVM ROSACEVM.

II.

Z

Febr-

Feblicantium acutè sitim in expletam restinguit. Ventriculi, cordis, & iecoris æstum mitigat: putredini febrium adueriatur, propterea in pestilentibus febribus, quòd veneno aërisq; corruptelæ siccitate subamara, & aromatica qualitate resistat, præstantissimum est. Habet^a stillaticij rosarum liquoris, lib. tres. Sacchari repurgati, lib. duas. Coquantur igni lentò.

ANNOTATIO.

*Alij modi
Iulebi rosa-
cei parandi.
Serapium
rosatum
simplex.
Zulapium è
succo rosaceo.
* Iuinbinum
hodie Sera-
pii simplex.*

^a *Styllaticij.*) Paratur autem Iulebum rosaceum alijs quoq; duabus, perinde atq; viola-
ceum, rationibus: nempe ex aqua in qua rosæ sunt maceratae, & è succo rosarum. Priore
ita. Recipit aquæ in qua rosæ maceratae sunt, lib. quinque, cum sacchari repurgati, lib. qua-
tuor, igni lento coquantur. idq; Serapium rosatum simplex, vt infra latius dicitur, appel-
latur. Altero in hunc modum. Recipit succi rosarum, lib. tres. Coquantur cum saccha-
ri clarificati, lib. duabus. Potentius est hoc postremum, quod certioris discriminis gratia,
Zulapium è succo rosaceo vocari debet.

ZVLAPIVM * ZIZYPHORVM.

III.

Asperitatem gutturis iuuat: sputum tenue quia incrassat, facilius vt educa-
tur efficit. Raucitati & pleuritidi confert. Contra ardentès febres valet.
Tussis & destillationi quam calor mouit, auxilio est, ac sanguinem purgat. Fit
hoc modo: Zizyphamagna & pinguiã centum in lib. aquæ pluuiãlis quatuor
ad dimidias coquuntur. Libræ duæ relicte, cum sacchari lib. vna percoquuntur
in Iulebi consistentiam.

DE SVCCIS MEDICATIS.

* SVCCVS MEDICATVS ^b RIBES,

Simplex.

I.

Ventriculum firmat, vomitum biliosum reprimat, sitim restin-
guit, & biliosas alui excretionès sistit. Accipit succi ribes lib.
decem. Coquuntur lento igne ad tertiæ partis consumptio-
nem, colantur: subsidere permittuntur, donec clarescant. Cla-
rum dein lento igni percoquitur, ad mellis crassitudinem: aut
insolatur, & reconditur.

ANNOTATIONES.

*Succus me-
dicatus.
Rob.
Sapa.*

^a *Succus medicatus.*) Sic nominamus eos qui purgati ac defecati, solis aut ignis calore
densantur. Arabes, & huius temporis medici, Rob & Robub vocant. Quum vinum ad ter-
tias coquitur, Sapa nuncupatur.

^b *Ribes.*) Nostratis, non Arabum, quod in Germaniã haud deportetur. Nascitur enim
Syriæ montanis, vt tomo tertio historiæ stirpium latius diximus.

SVCCVS MEDICATVS RIBES,

Compositus.

II.

Idem quod simplex potest. Habet succi ribes, lib. tres. Sacchari optimi, lib.
duas. Coquuntur lento igne ad iustam crassitudinem.

* Berberis.

SVCCVS MEDICATVS * EX VVA VRSI.

Simplex.

III.

Idem quod præcedens efficit. Caput succi vuae vrsi, lib. decem. Coquuntur ad
tertias, colantur, & subsidere permittuntur, donec clarescant. Clarum subin-
de ad iustam crassitudinem percoquitur.

COM-

III.

Recipit succi vruæ vrsi, lib. tres. Sacchari optimi & purgati, lib. duas. Coquuntur ad mellis crassitudinem.

DIACARYON, SIMPLEX.

V.

Destillationi tenuium & acrium humorum à capite, & phlegmonem excitantium confert. Habet succi corticum viridium iuglandium diebus canicularibus extracti, lib. quatuor. Mellis optimi, lib. duas. Coquuntur ad iustam crassitudinem.

ANNOTATIO.

a Diacaryon.) Latinis non sonat, nisi compositionem è nucibus. Veteribus autem genera fuit, simplex & composita. Simplex hodie medicinam facientibus, & pharmacopœis vocatur Rob nucum viridium. Compositum describitur à Paulo lib. 7. cap. 14. Simpliciter enim miscet per initia quidè, & in vigore phlegmonum, Croci & aluminis añ drachman vna. Myrrhæ, drach. duas. In inclinatione verò ad discutiendū, nitri, sulphuris, añ drach. vnam. Ioannes Damascenus ex Galeni lib. 6. de Compos. medic. local. cap. 2. in phlegmonis initio adstringentium aliquid miscendum esse tradit, vt est rosa, balauitium: in vigore, crocum & myrrham: in declinatione, nitrum, salem hammoniacum, & similia.

Diacaryon.

Simplex.

Rob nucum

viridium.

Compositum.

DIACARYON.

Nicolai Myrepsici.

VI.

Confectio è nucibus est omnibus stomaticis medicamentis efficacior: non tamen, vt alia, stomacho grata. Capit exterioris corticis nucum iuglandium, quo etiam tinctorum vtuntur, adhuc viridis, in mortario contusi, & per linteam expressi succi, lib. quinq;. Mellis optimi, lib. vnam. Glycyrrhizæ, vncias viginti. Coquitur succus cum glycyrrhiza ad mellis crassitudinem, & per colum traicitur: adiecto melle, iterum coquitur.

ANNOTATIO.

Hanc Nicolai compositionem referre placuit, quòd propter adiectam Glycyrrhizam mirificè ad faucium ac gutturis asperitatem conferre videatur. Et si igitur vilitata non est, tamen in vsum reuocari posset. Refert autem hanc ad Galenū autorem, quòd is primus, quem admodum metipse loco paulo antè citato, ex historia cuiusdam hortulani testatur, illam inuenerit. Adiecit autem è suo Glycyrrhizam Nicolaus, vt videre licet Galenum legenti.

DIAMORON SIMPLEX.

Pauli.

VII.

Contra depascentia oris vlcera, ad dentium affectus, & gingiuarum noxas, atq; ad omnia pris vitia efficax est. Accipit succi mororum domesticorū, lib. quinq;. Coquuntur ad tertias, adiecto mellis optimi lib. vna, rursus percoquuntur ad mellis consistentiam.

DIAMORON COMPOSITVM.

VIII.

Recipit succi mororum, lib. quinq;. Coquuntur ad mellis crassitudinem. Adiecitur croci, myrrhæ, b omphacij, añ drach. vna. Mellis, lib. vna. Percoquuntur ad iustam crassitudinem.

ANNOTATIONES.

Hæ duæ Diamorôn compositiones extant etiam apud Nicolaum Myrepsum. Atq; ex eiusdem sententia est confecta, compositi Diamoron, quod nunc retulimus, compositio.

Z. ij Nam

Nam Paulus ab eo nonnihil variat, vt qui habet, Croci, drach. vnam. Myrrhe, drach. duas. Omphacij, obolum vnum, aluminis scissi, obolos tres. Paulum Ioannes Damascenus sequitur. Miscet Galenus eadem lib. 6. de Compos. medic. local. cap. 1. & ijs etiam plura: nempe balauftium, rōsas, malicorium, & id genus alia, vt illic videre licet.

Omphacium. *b Omphacij.*) Græcè est, *ὀμφακίς*. Omphacium verò non est, nisi vix acerbæ & immaturæ succus, quem officinæ Agrestam vocant. Perperam igitur in Paulo legitur, *ὀμφακίς*, pro *ὀμφακίς*. Succum enim vix acerbæ, non vnam ipsam Galenus admiscet. Cæterum hic me Franciscus Alexander perstringit, vt cui videor perfunctoriè Galenum legisse, quod Omphacij tantum drachmam vnam adijciam, quum tamen de Galeni sententia, si circa vitum Diamoron paretur, plus de Omphacio adijcere conueniat. Quasi verò ipse Galeni hoc loco compositionem, & non Myrepi referam, qui non nisi drachmam vnam, vt bona fide conuerti, habet. An non Paulus in sua compositione, eius non nisi obolum vnum adijcit? Accedit, quod succus Omphacij nõ eo nomine vt iusta concoctio fiat, addatur: quum ad eam succi mororum, & mellis quantitas, sufficiat: sed tantum vt totius compositionis vires augeantur. Deniq; hoc Francisco solenne est, quod tamen calumnia non caret, vt mihi adscribat, quæ ego de Myrepi, quem in latinum sermonem conuerti, sententia refero. Quare consideret diligenter num hac in parte quod crebro in Matthiolo reprehendit, ipse quoq; faciat.

DIAMORON VSITATVM.

Nicolai Præpositi.

IX.

VAlet, vt priora. Præcipue autem ad faucium ardores, serpentia oris vlcera, gulæ, columellæ, & tonsillarum phlegmones. Habet succi mororum ^a domesticorum, lib. dimidiam. Succi mororum ^b batinatorum, lib. vnam. Mellis, lib. dimidiam. Sapæ, vnc. tres. Coquantur lento igne, ad mellis spissitudinem.

ANNOTATIONES.

a Domesticorum. Mora sunt, quæ ex arbore decerpuntur. Celsi mora hodie vocant.

Mora batina. *b Batinatorum.*) Non sunt nisi mora rubi, humi nascentis, Batina, vt alibi diffusè admodum monstrauimus.

Præter iam dictos succos medicatos, sunt & alij quidam officinis medicorum vsitati, quos nominatiuè etiam percensuimus.

SVCCVS ACIDVS CITRII.

X.

Idem quod succus Ribes potest. Fit, vt præcedentes simplices. Officinæ succum acetositis Citri nominant.

SVCCVS VVÆ IMMATVRAE.

XI.

*Agresta.**Rob.*

EArundem est virium, & palpitationem cordis cohibet. Fit eodem modo. Officinis Agresta vocatur, Græcis omphacium. Ad hunc modum complures alij succi parari possunt: nempe sine melle & saccharo, igne vel sole incassati: & appellantur hodie Rob. Quum verò succus prunorum syluestrium valde sit frequens, & Acaciæ loco hodie vsurpetur, illum etiam iam dictis adijcere conuenit.

SVCCVS PRVNORVM SYLVESTRIVM.

XII.

Acacia officinarum nostratum.

EArdem, quas priores, facultates habet. Sic paratur. Baccæ pruni syluestris aqua in vase pauca aliquot diebus macerata, coquantur, colantur, recoquantur, donec crassescant. Seruatur, qualibet figura.

*HYDROMELVM SIMPLEX.

Pauli.

XIII.

Aduer.

ADuersus alui profluuiā biliosa valet. Venterculum firmat, & vomitum cohibet. Habet succi cydoniorū, exemptis nucleis contusorum, lib. tres. vncias quatuor. Mellis, lib. quinq;. Aquæ, lib. decem. Coquantur despumando ad tertias.

ANNOTATIO.

a Hydromelum.) Græcis, Paulo præsertim lib. 7. cap. 15. ὑδρομελον vocatur, quod Mau- *Hydromeli.*
ritanis Miua cydoniorum. Nam ipsis Miua non significat nisi succum fructuum, aded co- *Miua cydo-*
ctum, vt in consistentiam sapæ, aut crassitudinem mellis abierit. Hydromalum itaq; quod *niorum.*
iam recensuimus, veterum fuit Miua cydoniorum; biliosis ventriculi affectibus magis,
quàm ea quæ hodie vsitata est, & vinum accipit, vt paulo post dicemus, conuenit. Quanto
enim Miua simplicior fuerit, tanto calidis vitijs magis confert. Quod si igitur pro melle
saccharum vsurpabimus, minus quoq; tum calefaciet, iucundiorq; erit. Præstat itaq; vete-
rum, quàm hodie vsitatam Miua vsurpare.

MIVA CYDONIORVM SIMPLEX

a vsitata.

XIII.

EAdem potest, quod prior: nisi quod vini ratione magis calefaciat. Capit succi cydoniorum acidorum, lib. *b* duodecim. Coquantur lento igni, semper despumando ad dimidiæ partis consumptionem. Colatum, horis circiter tribus residendo clarescit. Claro adduntur vini antiqui *c* lib. quinq;. *d* Sacchari, *e* lib. tres. Iterum coquantur despumando, ad iustam consistentiam.

ANNOTATIONES.

a Vsitata.) Est autem Ioannis Damasceni, vt Cordus quoq; in suo medicamentario libro indicauit. Quamquam ponderum rationem non obseruauit, vt iam ostendemus.

b Lib. duodecim.) Mesuæ filius habet, libras centum: immensam prorsus mensuram. Quare cum Cordo lib. duodecim sufficere putamus. Etsi arbitrio pharmacopœorum plus aut minus, seruata tamen legitima proportione, accipi possit.

c Lib. quinq;.) Cordus habet, lib. octo, non obseruata proportione. Siquidem Ioannes Damascenus accipit libras quadraginta. Quam autem proportionem obtinent quadraginta ad centum, eandem quinq; ad duodecim habent. Vt hoc nomine vini quinq;, non octo, Cordi exemplo, libræ sumendæ sint. *Cordus errat.*

d Sacchari.) Mesuæ filius liberum permittit, vt vel mel, vel saccharum vsurpemus.

e Lib. tres.) Cordus hic quoq; legitimam excedens proportionem, habet lib. duodecim. *Cordi erratū.*
Nam Ioannes Damascenus accipit de melle vel saccharo lib. sex. Quam igitur proportionem sex habent ad decem, eandem tres habeant ad quinq; oportet. Tres igitur non duodecim libræ sacchari sunt accipiendæ.

MIVA CYDONIORVM COMPOSITA, SEV

Aromatica. Ioannis Damasceni.

XV.

Ventriculum, iecur, & cætera viscera frigefacta roborat, appetentiam excitat, concoctionem iuuat, vomitum, & lienteriam ex humore frigido & pituitoso ortam reprimit. Accipit succi cydoniorum aridorum, lib. viginti. Vini antiqui boni, lib. decem. Coquantur igni lento, semper despumando, ad tertias. Colatum residendo clarescat. Claro adduntur mellis boni & despumati, lib. sex. Iterum coquitur despumando, & in eo suspenduntur nodulo ligata hæc aromata: nempe cinamomi electi, cardamomi, añ drach. tres. Caryophyllorum, drach. duæ. Zingiberis, macis, ligni aloes, mastiches, añ drach. vna, & dimidia. Croci, drach. duæ. Moschi, scrup. ynus. Galliæ moschatae, drach. duæ. Omnia, præter crocum, parum terantur, & suspendantur in linteum colligata pannum.

Z ij DE